

## Rondetafelgesprek EersteWereldoorlog.nu

### Volle zalen in de praktijk – de kracht van samenwerking

29 oktober 2015, Huis Doorn

#### Aanwezigen

- Huis Doorn, Cornelis van der Bas, [conservator@huisdoorn.nl](mailto:conservator@huisdoorn.nl)
- NTR (Andere Tijden), Karin van der Born, [karin.van.den.born@ntr.nl](mailto:karin.van.den.born@ntr.nl)
- Great War day by day, Tim Broekhuizen, [info@timvanbroekhuizen.nl](mailto:info@timvanbroekhuizen.nl)
- Aris Gaaff, [agaaff@wxs.nl](mailto:agaaff@wxs.nl)
- INMP<sup>1</sup>/Carnegie Stichting, Marten van Harten, [martenvanharten.ccs@gmail.com](mailto:martenvanharten.ccs@gmail.com)
- Landschap Erfgoed Utrecht, Mieke Heurneman, [M.Heurneman@landschaperfgoedutrecht.nl](mailto:M.Heurneman@landschaperfgoedutrecht.nl)
- Western Front Association, Rian van Meeteren, [rianvmeeteren@ziggo.nl](mailto:rianvmeeteren@ziggo.nl)
- Vfonds, Wiard Molenaar, [w.molenaar@vfonds.nl](mailto:w.molenaar@vfonds.nl)
- Front creative experts, Irma Rademaker, [hallo@front.nl](mailto:hallo@front.nl)
- Huis Doorn, Herman Sietsma, [bestuurder@huisdoorn.nl](mailto:bestuurder@huisdoorn.nl)
- NIOD, Erik Somers, [e.somers@niod.knaw.nl](mailto:e.somers@niod.knaw.nl)
- EersteWereldoorlog.nu, Leander van Splunter (verslag), [l.van.splunter@niod.knaw.nl](mailto:l.van.splunter@niod.knaw.nl)
- Slot Loevestein, Ien Stijns, [info@slotloevestein.nl](mailto:info@slotloevestein.nl)
- Eerstewereldoorlog.nu, Elisabeth Wiessner, [coordinatie@eerstewereldoorlog.nu](mailto:coordinatie@eerstewereldoorlog.nu)
- Nationaal Militair Museum, Mathieu Willemsen, [m.willemsen@nmm.nl](mailto:m.willemsen@nmm.nl)

#### Welkom

Met rondetafelgesprekken wil EersteWereldoorlog.nu graag verschillende partijen die zich bezighouden of bezig willen gaan houden met WO1 bij elkaar brengen om aan de hand van een onderwerp ervaringen uit te wisselen. Waar kunnen we elkaar helpen en versterken? Het onderwerp van dit eerste rondetafelgesprek is samenwerken.

#### Voorstelronde

Als deel van de voorstelronde gaven de aanwezigen aan wat ze van het rondetafelgesprek verwachtten en wat ze graag uit de ontmoeting willen halen.

- Mieke Heurneman, educatieproject<sup>2</sup> met verschillende organisaties in de provincie Utrecht opgezet, wil graag weten waar anderen tegenaan lopen op het gebied van samenwerking.
- Mathieu Willemsen, conservator van het Nationaal Militair Museum, zoekt vooral naar mogelijkheden tot lokale samenwerking in de buurt.
- Historisch onderzoeker Aris Gaaff is op zoek naar nieuwe contacten, voornamelijk in het buitenland.
- Wiard Molenaar, Vfonds. Het Vfonds richt zich minder op WO1, maar heeft wel bijgedragen aan het WO1 paviljoen op Huis Doorn. Hij wil vooral een indruk opdoen van de WO1 organisaties en waar zij zich mee bezighouden.
- Tim van Broekhuizen wil zijn project The Great War Day by Day<sup>3</sup> onder de aandacht brengen en is benieuwd naar de ervaringen van anderen.
- Cornelis van der Bas van Huis Doorn wil het graag hebben over out-of-the-box denken en samenwerken met onconventionele partners.

---

<sup>1</sup>International Network of Museums for Peace

<sup>2</sup>[www.geschiedenislokaalutrechtwo1.nl](http://www.geschiedenislokaalutrechtwo1.nl)

<sup>3</sup><https://www.facebook.com/thegreatwardaybyday/>

- Rian van Meeteren van de Western Front Association (WFA) wil hier graag het aanzienlijke netwerk van geïnteresseerden van de WFA etaleren. Dit netwerk heeft gezamenlijk een grote expertise. De WFA is een vereniging, in geval van (mogelijke) samenwerking moet het bestuur dit voordragen aan haar leden. Rian is hier om een indruk te krijgen van hoe een mogelijke samenwerking eruit zou kunnen zien, zodat hij zijn leden beter kan informeren als de WFA ervoor kiest dit te proberen.
- Marten van Harten geeft aan dat hij geïnteresseerd is in het bereiken van een groot publiek en in het visualiseren van een narratief, hij heeft hier ook ervaring mee. De Carnegie Stichting bevordert samenwerking door viering van mijlpalen, zoals het eeuwfeest van het Vredespaleis in 2013 en de komende herdenking in 2016 van de bankier Johan Wateler, stichter van de Carnegie Wateler Vredesprijs tijdens de Eerste Wereldoorlog. INMP stimuleert het behoud en educatief gebruik van historische films; een gerestaureerde oorlogsdocumentaire van filmpionier Durborough met beelden van Aletta Jacobs in 1915 is een goed voorbeeld van voortgaande samenwerking tussen onderzoekers, filmarchieven en maatschappelijke organisaties.
- Karin van den Born vertelt dat het format van Andere Tijden bestaat uit een combinatie van ooggetuigen, deskundigen en bewegend beeld. Voor periodes als WO1 zijn er geen ooggetuigen meer, Andere Tijden is op zoek naar een format waarin zo'n periode toch tot zijn recht kan komen. Verder vertelt zij dat er een serie over het interbellum komt en hebben ze een educatieafdeling die probeert om de producten die gemaakt worden, eventueel van anderen, te vertalen naar educatief materiaal.
- Irma Rademaker is bezig met een project waarin big data wordt gekoppeld aan de visualisatie van veldslagen. Ze wil vooral graag weten of er al zoiets bestaat en of mensen hier ideeën over hebben. Ook is ze voor dit soort projecten altijd op zoek naar mensen met veel kennis over veldslagen.
- Ien Stijns, directeur van Slot Loevestein, wil graag de ervaringen van anderen horen. Zij hebben als onderdeel van de Hollandse Waterlinie, meegewerkt aan het Waterliniemuseum.

### **Vluchtelingenproject Huis Doorn**

Voor het Vluchtelingenproject/tentoonstelling die 12 december opent, heeft Huis Doorn toenadering gezocht tot minder conventionele partners, zoals het UAF en UNHCR. Het thema 'Vluchtelingen' leent zich goed om een link te leggen tussen gebeurtenissen van WO1 en de huidige maatschappij. OCW hecht er ook belang aan dat musea in de maatschappij staan.

Huis Doorn heeft eerst het thema bepaald en is aan de hand daarvan partners gaan zoeken die specifiek een verbinding hebben met het thema. Als de mogelijkheid zich voordoet, is het van belang om deze partners ook via het eigen netwerk te benaderen. Het thema 'Vluchtelingen' is natuurlijk erg actueel, dit hielp bij het zoeken van partners.

Huis Doorn heeft er voor gekozen om eerst zelf een sterk idee te ontwikkelen rond het thema en daarmee naar mogelijke partners toe te stappen en niet om in de begin/brainstorm fase al toenadering te zoeken. Dit biedt het voordeel dat je het idee goed kan pitchen bij een mogelijke partner en dat zij weten waar ze aan toe zijn als ze akkoord gaan met een samenwerking. Ook gaat het samenwerkingsproces sneller op deze manier. Tijdens het pitchen bij een mogelijke partner wordt vaak snel duidelijk of je ideeën worden opgepakt en of de andere partij enthousiast is. Bij het vertellen van het verhaal van de vluchtelingen in Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog werden de mogelijke partners vanzelf enthousiast.

Deze aanpak wil Huis Doorn ook toepassen op hun nieuwe volgende thema, 'GottmitUns', waarbij ze denken aan bijvoorbeeld kerken als mogelijke partners.

### **Rondetafelgesprek**

Het verhaal van Huis Doorn gaf verschillende ingangen om met elkaar verder te praten over het thema samenwerking, hierbij een (korte) weergave van reacties en vragen die opkwamen:

- In hoeverre is er nog sprake van echt samenwerking als je qua inhoud het grootste deel alleen bedenkt? Dit is vooral een praktische oplossing, die voor sommige samenwerkingsverbanden goed werkt, het project werkbaar houdt en het proces versnelt. Het is een eenvoudige vorm van samenwerking.
- Andere Tijden werkt in vergelijking met de museumwereld vrij snel. Zodra er meer mensen aan tafel zitten, verloopt een proces langzamer. Andere Tijden kiest daarom vaak ook om niet samen te werken. Wanneer dit wel het geval is, dan is men ervan bewust dat de aanlooptijd ook langer is.
- Worden er ook subthema's als 'onderduiken' en 'vluchtelingen in WO II' aan deze specifieke tentoonstelling gekoppeld? Huis Doorn werkt vanuit haar eigen expertise (WO I). Voor het aansnijden van subthema's met betrekking tot een andere periode is hun eigen collectie niet toereikend. Daarbij zorgt dit voor een grotere complexiteit, wat meer tijd kost. Het museum heeft maar beperkt ruimte en moet daarom keuzes maken in de tentoonstelling. Dit bepaalt ook mede de keuze in partners.
- Hoe bepaal je de grens in aantal partners? Wat is nog werkbaar waardoor je niet alleen maar partners aan het managen bent maar ook nog concreet het resultaat/ het doel behaalt? Huis Doorn vond dat ze op een gegeven moment genoeg partners hadden verzameld. Daarnaast werkt een projectmatige insteek goed. Samenwerkingsverbanden hoeven niet altijd langlopend te zijn. De afbakening in tijd of project biedt alle betrokken partijen duidelijkheid.

Er kwamen in de loop van het gesprek ook andere zaken betreffende samenwerking ter sprake:

- Slot Loevestein heeft als museum een aantal voor de hand liggende thema's waarmee ze aan de slag gaan, waaronder de waterlinie en Hugo de Groot. Deze thema's bieden (maatschappelijke) verdieping aan het museum. Het trekken van bezoekers is hierbij geen hoofddoel, omdat de bezoekersaantallen al goed zijn. Op basis van deze thema's kunnen samenwerkingen worden aangegaan.
- Wel of geen samenwerking, het lijkt wel of elk project tegenwoordig een directe link met de actualiteit moet hebben. Er wordt geopperd of er ook nog wel eens een project mag worden opgezet dat puur historisch is, waar niet persé een link met de actualiteit wordt gemaakt. De maatschappelijke taak van musea is echter een beleidspunt vanuit het ministerie. Vanwege de herdenkingsjaren heeft de WFA soms wel een link met de actualiteit gelegd en dat beviel prima.
- Er wordt opgebracht dat het Mondriaanfonds er speciaal is voor samenwerkende musea.
- Er wordt gevraagd hoe je ervoor kunt zorgen dat alle partners zich in het project of product blijven herkennen. Belangrijke punten hierbij blijken een goede communicatie en de partners betrekken, meenemen in het proces, en ze niet laten wachten tot er een eindproduct is.
- Een andere vorm van samenwerking is de Maand van de Geschiedenis. De marges zijn het thema en de tijdsafbakening van een maand, verder zijn organisaties vrij om er iets mee te doen. De vorm bepalen zij zelf.
- Men hoeft niet alleen met projecten/ tentoonstellingen samen te werken, men kan ook samenwerken op het gebied van vaste taken. Zo werkt Huis Doorn samen met Paleis Het Loo op het gebied van collectie, waarbij Huis Doorn gebruik kan maken van de expertise van de grotere afdeling collectie van Paleis Het Loo.
- Musea werken met een 4-jarige cyclus ivm de aanvraag voor de culturele basisinfrastructuur. In de aanloop van die cyclus is er veel ruimte voor samenwerking, maar daarna is er heel weinig ruimte, omdat de basis al gelegd is. Daar moeten samenwerkingspartners wel rekening mee houden.
- Voor diegenen die internationaal willen samenwerken met andere leger/ defensiemusea kan Mathieu Willemsen een helpende hand verlenen. Icomam is een netwerk van musea

gespecialiseerd op wapens en militaire historie over de hele wereld. Hij is verantwoordelijk voor het secretariaat.<sup>4</sup>

- Naar aanleiding van deze bijeenkomst wordt door EersteWereldoorlog.nu gekeken of de contactgegevens van het netwerk wat nu bij hen bekend is gedeeld kan worden binnen het netwerk. Daarvoor zal binnenkort toestemming gevraagd worden voor het openbaar maken van deze gegevens.
- Het Nationaal Militair Museum is haar collectie aan het opschonen. Er worden ongeveer 5000 stukken afgestoten. Er is al een afspraak met Huis Doorn om deze stukken te bekijken, geregistreerde musea krijgen een uitnodiging.

### **Het volgende rondetafelgesprek**

Het volgende rondetafelgesprek vindt begin 2016 plaats en heeft als onderwerp fondsen(werving). Het programma wordt binnenkort gemaakt en rondgestuurd.

Één van de aanwezigen oppert ook het onderwerp educatie. Vanaf half februari komt er een stagiair educatie bij EersteWereldoorlog.nu die samen met Martine van den Heuvel een onderzoek gaat verrichten over WO1 in Nederland in het middelbaar onderwijs. Aan de hand daarvan kan een rondetafelgesprek plaatsvinden met dit onderwerp.

---

<sup>4</sup><http://icom.museum/the-committees/international-committees/international-committee/international-committee-for-museums-of-arms-and-military-history/>